

I.U. Kütüphane ve Arşiv Dairesi
Demirbaş No : M6682
Kayıt No :
Sınıflama No :

Duhanî'nin Gözüyle Beyoğlu

Ahmet Kamil GÖREN*

■ Duhanî'nin Gözüyle Beyoğlu'ndan
İnsan ve Mekan Manzaraları ya da
Retrospektif Gezi Notları

Geçmişten günümüze uzanan süreçte en kozmopolit, en ilginç nüfusun yaşadığı yer olarak herhalde ilk aklımıza gelen yer Beyoğlu'dur. Burada bir süre yaşamış ya da tüm ömrünü burada tüketmiş nice ünlü insandan ve dolayısıyla mekandan bazılarını Said N. Duhanî'nin kaleme aldığı iki kitap sayesinde haberdar oluyoruz. Bu kitaplardan biri daha çok semt, cadde ve kapı sırasıyla binaları ve biraz da bunların içinde yaşayan insanları anlattığı *Eski İnsanlar Eski Evler 19. Yüzyıl Sonunda Beyoğlu'nun Sosyal Topoğrafyası* adlı 1984 tarihli Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu/T.T.O.K. tarafından basılan kitabı (ilk baskısı Fransızca olarak "Vielles Gens, Vieilles Demeures" adıyla 1947'de yine T.T.O.K. tarafından basılmıştır.); bir diğeri ise daha çok Pera sosyetesinin yaşamından örnekler verdiği 1990 tarihli *Beyoğlu'nun Adı Pera İken* (1956'da La Turquie Moderne Dergisi tarafından "Quand Beyoğlu s'appelait Pera" adıyla yayımlanmıştır.) dir.

Biz burada özellikle Duhanî'nin ilk kitabı *Eski İnsanlar Eski Evler*'den yola çıkarak Beyoğlu'ndaki üç yolu ele alıp, buradaki binaları ve içinde yaşayan ilginç insanları ele alacağız. Ancak ilk başta çok ilginç bir ya-

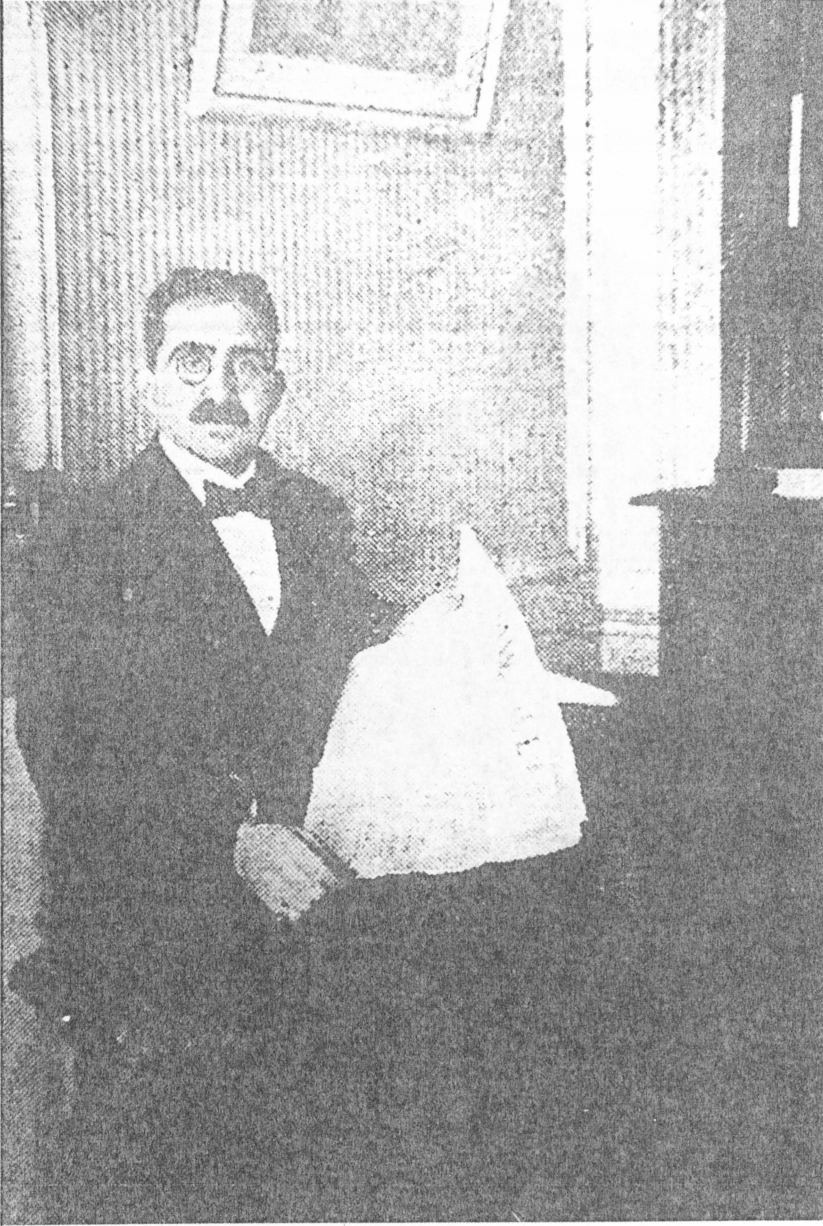
şam öyküsüne sahip yazının kendisinden başlamak istiyoruz. Buradaki bilgileri, Duhanî'nin kitabını yeniden yayımlayan eski T.T.O.K. başkanı, 2003'te yitirdiğimiz Çelik Gülersoy'un kitaptaki önsöz metninden aktarıyoruz.

Uzun yıllar o zamanki adıyla "Turing Klüb" (T.T.O.K.)'da direktörlük yapan Said Naum Duhanî, önceleri Suriyeli, sonraları Lübnan kökenli bir Hristiyan cemaate mensup tütüncü anlamına gelen Duhanî ailesinin bir bireyiydi.

* Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, Genel Sanat Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

■ Said N. Duhanî'nin babası Paris Sefiri Naum Paşa

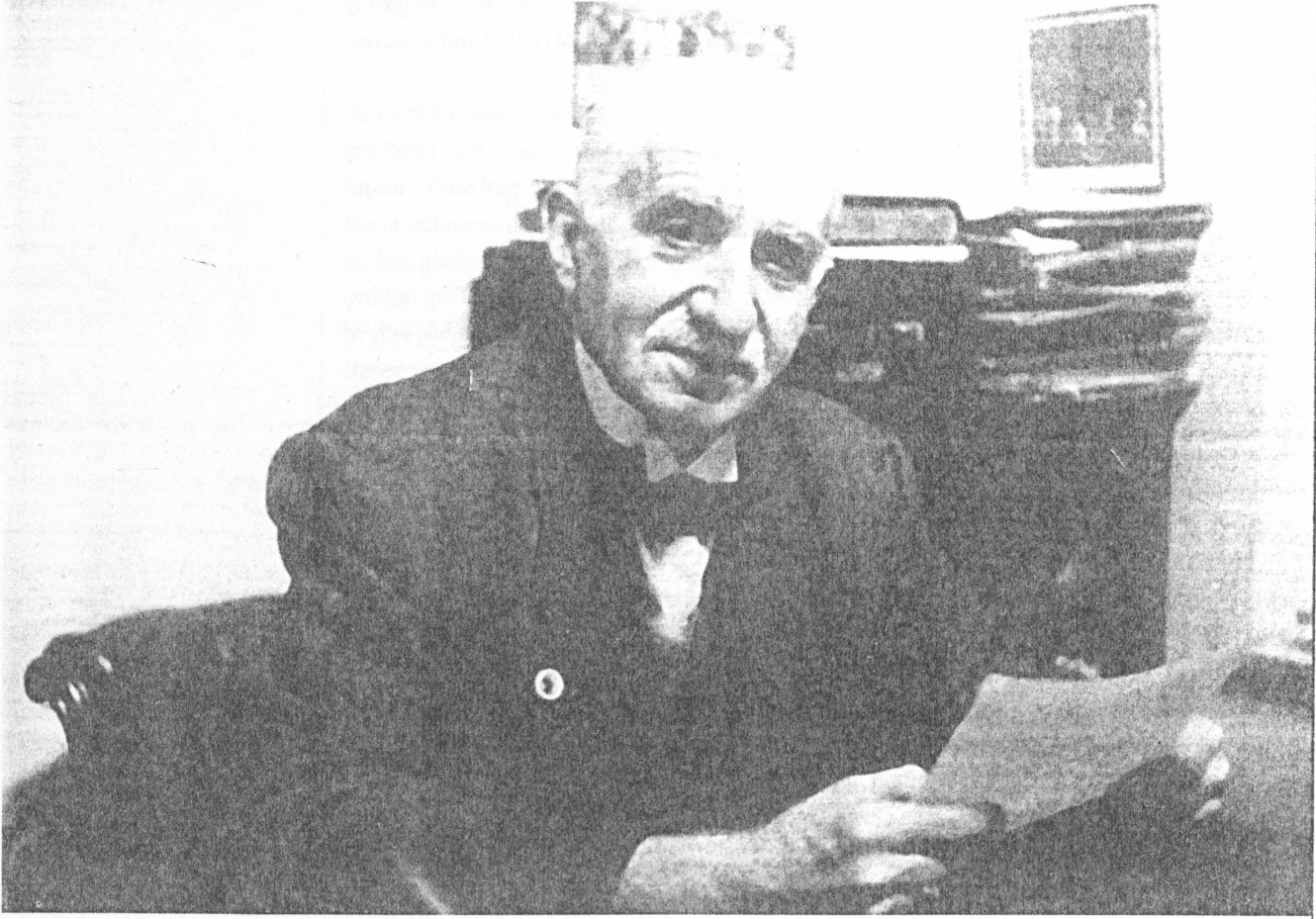

■ Gençlik Yıllarında Said Bey Duhanî

Frenk Beyoğlu'sunun dolayısıyla bütün doğunun ilk opera-tiyatrosunu Abdülmecid'in yardım ve desteğiyle açan, iki kardeş Mikail ve Yusuf Nazım, Said Naum Duhanî'nin büyük amcalarıydı. Said Bey, babası Naum Paşa Osmanlı İmparatorluğu'nun Lübnan Mutasarrıfı iken Beyrut'un ünlü Beyteddin Sarayı'nda büyümüş, gençliği de babası Paris sefiri iken, bu kentin en güzel dönemlerinde geçmişti. Bu dönemde altın lira ile elde ettiği gelirle, Paris'in tiyatrolarını, operalarını, dans salonlarını, gece kulüplerini, antikacılarını, otellerini, parklarını, buz pateni salonlarını ve görülmeye gezilmeye değer daha nesi varsa değerlendirilmiş ve bu nedenle doğru dürüst bir eğitim yapma

fırsatı bulamamıştı. Ancak, bu arada iki şeyi de iyi öğrenmişti: Hayatı ve Fransızca'yı.

Babası bir ara Hariciye Nezareti Müsteşarlığı da yapıp yaşama veda edince Said Bey için mali zorluklar başlamıştı. Said Bey bu arada Fransız bir sahne artisti ile evlenerek İstanbul'a yerleşti. Oturdıkları ev paşa balarından kalan Parmakkapı'da St. Pulcherie Fransız Kız Okulu'nun karşısında, giriş kapısı üzerindeki mermer levhada Fransızca olarak "Appartemante Naoum Pacha" yazan binadır. Buradaki birinci kattaki dairelerinde eşi ve oğluyla düzenli ve mutlu bir yaşam sürmektedir. Dönemin Beyoğlu'su Frenk nüfusun gitmesiyle daha çok azınlıkların çoğunluğu elde tuttuğu bir mekan olarak dikkat çekmektedir. Böyle bir ortamda gözünde monoklu, siyah elbisesi, yeleği ve kırma kolalı gömleğiyle tam bir Pera Beyi görünümündeki Said Bey, görev yaptığı o zamanlar günümüzdeki Lale Sineması'nın yanındaki 81 no'lu ahşap bir binanın üçüncü katındaki Turing'e yarım gün geliyor, Fransızca birkaç mektup dikte ettikten sonra küçük derginin yazılarının düzeltmeleriyle uğraşır, akşam üstü de eşiyle birlikte ya Tokatlıyan'da, çoğunlukla da Lebon'da çay saatlerine katılıyor, ardından da geceyi ya bir tiyatro, ya da başka bir ziyaretle bitiriyordu. Duhanî'ler böyle yaşarken bir gün her şey tersine döner; monden, ciddi, parlak bir geleceği olan gencecik oğulları Sadi, ya bir aşk meselesinden, ya da okul veya sınav başarısızlığından kaynaklanan bir bunalım sonucu 1932-33 gibi bir tarihte yaşamına son verir. Bu acıya dayanamayan eşi eşyalarını toplayıp Paris'e döner. Said Bey Duhanî (Lübnan usulü bu şekilde söylenirdi.) için bu tarihten sonraki yaşam acılar, hüznler içinde geçer. Kendini adeta bir manastır ya da hücre cezasına mahkum eder gibi bir yaşam sürmeye başlayan Said Bey (Bundan sonra Duhanî olarak anılacaktır.), dairelerini boşaltıp kiraya verir, kendini tavanarası katında küçük bir odaya adeta hapseder. Çelik Gülersoy, Duhanî'yi işte tam bu yıllarda kurumda çalışmaya başladığı 1947'de tanıdığını aktarmaktadır. Turing daha sonra 1951'de İstiklal Caddesi'ndeki yerinden çıkıp kiracı olarak Tepebaşı Meydanı Morali Pasajı'nın ikinci katına, daha sonra 1955'te satın aldığı Asmalımescit Sokağı'ndaki Nil Pasajı ikinci katına taşınır ama Duhanî'nin yaşamı aynı çizgide devam eder. Sabah kaçta uyanırsa 10:00'a ka-

dar yataktan çıkmaz; 11:00'de giyinip çıkar. Çok kötü bir mekanda yaşamaktadır ama, o yine apartmanın yanındaki Ermeni karı-kocanın işlettiği kolacıda gömleklerini yıkayıp kolatur ve her zaman şık ve temiz olmasıyla dikkat çeker. Aynı apartmanda oturan hem muhtar hem de kapıcı olan Celal Bey'in karısı da Duhanî'nin yeme içme gibi diğer gereksinimlerinin karşılanmasına yardımcı olur. Sabahleyin kalkan Duhanî yatağı önündeki sandalyeden kolalı gömleğini alıp giyer; önü kırık yakasına, dıştan şeridi görülen eski usül siyah kravatını takar; yeleğine biri altın, öbürü gümüş, bir başkası nikel olan dolma kalemlerini diker; iyice eski, ama hep parlatılmış kahverengi-bordo karışımı ayakkabılarını ayağına geçirir ve ardından öğle yemeği için yola çıkardı. Şeker hastalığından muzdarip olduğu için ancak sınırlı bazı şeyleri yiyebilen Duhanî, her gün üstünde siyah, eskice bir palto, başında beresi, koluna taktığı bastonu, elinde, köşe başındaki gazeteciden aldığı iki Paris gazetesini yani ciddi *Figaro* ile mizah dergisi *Le Canard Enchaîné*'yi okuyarak yürürdü. Saat tam 12.00'de yemek yer ve 14.00'te

kuruma gelirdi. O zamanlar kurum başkanı olan Reşit Saffet Bey (Atabinen)'le eski anıları yad eden ve diplomatik dünyayı gözden geçiren kısa bir sohbetten sonra diğer işlerini de bitiren Duhanî 16.30'da kurumdan çıkıp Lebon'da bir-iki saat geçiriyor, Taksim'deki yaşlı kuzenlerine uğruyor ve en geç 21.00'de yatağa giriyor ve başındaki tek lambalı aplığın ışığında *Figaro*'yu bitiriyordu. Dışarıda akıp giden renkli hayata kapılarını kapamış, hergün aynı şeyleri yaparak, sabırla, saatin kendiliğinden duracağı o ana doğru ilerliyordu. Bu arada yukarıda değindiğimiz iki kitabını yazıyordu.

Kurumun başkanı Reşit Saffet 1965'te yaşama veda edince yerine geçen Çelik Gülersoy, kurumu Şişli'deki yerine taşıdı.

Artık çok yaşlanmış olan Duhanî, bu dönemde giderek kuruma daha seyrek uğramaya başlıyordu. 1970'te ağır hastalanan Duhanî, Gülersoy'a haber yollar ve kurum tarafından derhal Alman Hastanesi'ne kaldırılır. Ancak, Duhanî'nin otuz yıldır beklediği oğlu Said'e kavuşma anı gelmiştir. Birkaç gün içinde istedi-

■ Yaşlılık yılları 1955'te Said Bey Duhanî

ği oldu ve yaşama veda etti. Yapılan cenaze töreninden sonra Feriköy Latin Mezarlığı'na gömüldü.

Bu satırların yazarı Çelik Gülersoy daha sonra daha çok kendi duygularından yola çıkarak önsözü şöyle kapatır: "Önce Reşit Saffet Bey'in, sonra Said Naum Bey'in vefatlarının üstünden yıllar geçmiş olduğu halde, bazı geceler, özellikle yorgun ya da üzüntülü geçirdiğim günlerden sonraki uykularım içinde, garip bir rüya görürüm: Türk Reşit Bey, Arap Said Beyimiz, Musevi sekreter ve Ermeni muhasebeciden oluşan eski kurum, eski yerinde, bütün eşyalar tarihi daktilo makineleri, dar odalar ve koridorları ile yaşamaya devam ediyorlarmış ve kurum işlerini sürdürüyorlarmış. Onlardan ayrılan, yani bir anlamda ihanet etmiş olan, işleri düzelten ve yeni-yeni iş kolları açarak onlara yabancı düşen ben ve yeni kadromuz ise aydınlık ve ferah yeni binamızda çalışıyoruz ve kısmen aynı işi yapıyoruz. Müşteriler bu iki bürodan hangisine başvuracaklarını bilemiyorlar ve işte aksamalar oluyor... Bu çelişki ile ruhum rüyada azap içinde kıvrılır, sonunda onları ziyaret etmek ister ve giderim. Ama garip şey, hepsi kendi işlerine devam ederler de beni hiç görmezler ya da görmezlikten gelirler. Yani Reşit Saffet Bey kitabına, Sadi Bey diktesine devam eder, daktilo Müeyyet Hanım'ın tepesindeki kafesten kanarya kuşu, tuşların sesleri ile yarışarak öter ve Musevi katip ile Ermeni muhasebeci defterlerine eğilirler. Ben de üzüntüler içinde oradan ayrılırım. Yılda birkaç kez bu sıkıntılı ziyareti yaparım. Ama gündüz olunca anlarım ki, üç-beş ayda bir gördüğüm bu rüya, ancak Freud'un dünyasal yorumları ile açıklanabilecek bir ruh düğümüdür. Yine inanırım ki, ahrette Said Bey Duhanî ile (artık çok uzak durmayan bir tarihte) buluştuğumuz zaman, o mektup dikte eder olmayacak, elindeki kitabını kapatıp ve monoklunu çıkarıp, beni gülümseyerek, sevgi ile karşılayacak ve oğlu kadar sevdiğini son kitabındaki ithafında, eli ile ve yeşil mürekkepli altın kalem ile yazdığı Çelik Gülersoy'u kucaklayıp karşısına oturtacak ve daracık Asmalımescit Sokağı'na 50'li yıllarda kış günleri lapa lapa karlar yağarken, işi-gücü az odamızda yaptığımız gibi, eski Paris'ten bahsedecek ve eski Beyoğlu'nun, kanunlar yüzünden kitaplarına yazamadığı hikayelerini, kaldığı en son yerden, bana anlatmaya devam edecek."

Çelik Gülersoy çok dokunaklı bir üslupla kaleme aldığı "Kitap ve Yazarı" başlıklı giriş ya da önsöz olarak tanımlayacağımız bölümde, kendinde çok önemli izler bırakan Turing kurumunu ve eski dostu Said Bey Duhanî'yi bu satırlarla anıyor. Geçtiğimiz yıl, ardında İstanbul için yaptığı sayısız çalışmayla yaşama veda eden Gülersoy'u Beyoğlu çalışması gerçekleştirdiğimiz bir dönemde yeniden saygıyla anıyoruz. Umanız yukarıda sıraladığı dilekleri bir bir gerçekleşmiştir...

Duhanî'nin Beyoğlu'nun insanlarını ve evlerini anlattığı kitabına önsöz yazan başka bir kişi de G. Primi, bir sunu yazan kişi ise R. Guyon'dur. Primi: "Mösyö Said Duhanî'nin bir dolu anımızı canlandırmak için tek tek incelediği ve bunu yaparken işe hiç de hüznün katmadığı Beyoğlu'nun eski evlerine şükran borçluyuz, üstelik bize bu evleri konuşturmanın kişiliği de bu açıdan bir garanti teşkil etmektedir... Duhanî okuyacağınız sayfalarda kuşkusuz bir tarihçi gibi davranmamış, hiç asık suratlı olmamış, bildiği herşeyi bir gülümsemeyle anlatmıştır. Ve bazen bir damla kirpiklerini islattığında, insana ansızın beliriveren bir gözyaşından daha çok dokunan bir utanma duygusuyla onu gizlemeye çalışmıştır." demektedir. R. Guyon ise "İşte size bazı gezi notları. Stendhal'vari arkeolojik geziler mi bunlar? Hayır. Çok yakın bir geçmişe, hatta gerçeği söylemek gerekirse bugün de varolana yapılan bir yolculuk bu. Her taşın bir süre için de olsa yeniden canlandığı, rengi henüz solmuş anılarla dolu Beyoğlu'nda yapılan bir yolculuk. Hikaye mi? Hayır. Bir sürü, belki çok duyulmuş, belki pek bilinmeyen, hatta gizli kalmış ama en azından kulağınıza çalınmış hikayeler... Bu hikayelerin, bir bölümü henüz hayatta olan kahramanlarına daha dün rastlamış olabilirsiniz, belki onları tanıyorsunuzdur ya da en azından onlardan söz edildiğini duymuşsunuzdur. Bu notların, kendi deyişiyle söylersek bu "retrospektif gezi notları"nın yazarı Said Duhanî'dir. Zaten, günümüzde de devam eder ve sonsuza dek sürecek bir traji-komedi-yi yüzlerce sahneye bölerek ve her sahnede eski evlere girip çıkan eski insanları birbiri peşinden sürükleyip sergilemeyi, gülümsemesi yüzünden hiç eksik olmayan bu yaşlı İstanbulludan daha iyi kim yapabilir? Bu alaycı, tatlı doğrucu adam her seferinde zamanın uçuculuğuna tanık olacağınız bu sokaklarda rehberiniz olacaktır. Onunla her adımda duracaksınız ve

size bazen bir pencerenin kepenklerini, bazen aşıl-maz bir duvarı, demir kanatlı bir kapıyı, ya da altınla mermerle yoğrulmuş kibirli bir binayı gösterecek ve diyecektir ki: -İşte burada. Onun söylediklerini kah eğlenerek, kah heyecanlanarak ama sürekli bir ilgiyle izleyeceksiniz. Ve bir gün gelecek, zaman geçmiş ola-cak, siz de hiç farkında olmadan sevdiğiniz kentin muzip günlüğündeki kişilerden biri olacaksınız." şek-ilinde Duhanî'nin kitabını değerlendirmektedir¹.

Duhanî *Eski İnsanlar Eski Evler* kitabında Beyoğ-lu'nu üç yol biçiminde ele almıştır.

Bunlardan **Birinci Yol:** Altıncı Daire (Eski Belediye VI. Da-iresi)'nden Tepebaşı yoluyla Galatasaray'a ulaşmaktadır.

İkinci Yol: Tünel Meydanı'ndan başlayıp, İstiklal Caddesi yoluyla Galatasaray'a ulaşmaktadır.

Üçüncü Yol: Galatasaray'dan başlayıp Taksim Mey-danı'na ve buradan da Ayaspaşa'ya ulaşmaktadır.

Buradaki yazımızda Duhanî'nin kitabından [daha çok sergilerin açıldığı mekanları ve bazı ilginç mekanları gözeterek] kısa alıntılar yapacağız. Buradaki ana amaçlarımızdan biri de böylesine değerli bir kayna-ğın önemine bir kez daha dikkat çekebilmek ve bu konuda araştırma yapacak olanlara katkı sağlamaktır.

Mekanlardan birçoğunu hazırlanan bu geniş kapsam-lı kitap içinde bulma olanağınız olacak; ancak, bazı yapıların fotoğraflarını burada kullanacağız. Metin içinde parantezler içinde yer alan notlar kitapta yer alanlar; köşeli parantezler ise bize aittir. [A.K.G.]

Bu kısa açıklamadan sonra Birinci Yol ile başlıyoruz:

■ **I. Yol:** "İlk Belediye Sokağı'nı Meşrutiyet Cad-desi'ne bağlayan ve Psalty Mefruşat Mağazası'nın bu-lunduğu Müellif Sokağı numero 6'de Mösyö Cor-pi'nin (Berni'nin oğlu) eski evinin önündeyiz. Mösyö Corpi'nin Sakız adası kökenli ailesi olmuştur. İtalyan uyruklu Mösyö Corpi bu evde çok derin bir sevgiyle bağlı olduğu kızkardeşi ile birlikte otururdu. Kızkar-deşi evlendikten sonra ise korkunç bir kedere kapıl-mış ve ömrünce teselli bulamamıştır."²

"Beyoğlu Kaymakamlığı, eski belediye (Altıncı Daire-i Belediye), Blacque Bey zamanında İtalyan Mimar Barbo-rini'nin planlarına göre inşa edilmiştir. Mösyö Barbori-ni'nin kızının söylediklerine inanmak gerekirse, babası binaya ana giriş kapısı açmayı unutmuş, sonra da bu unutkanlığını, iki yana iki kapı açarak telafi etmiştir."³

[Bu olasılık bize biraz abartılı gelmektedir. Mimar, Şişhane Yokuşu'nun bittiği yerde, arazi koşullarına uygun olarak böyle bir planlama gerçekleştirmiş ol-malıdır. Binadan çıkanlar doğrudan yokuşa açılan ür-kütücü basamaklarla karşılaşmak yerine daha yumu-şak bir çıkış gerçekleştirmektedirler. Avrupa'da da benzer örneklerini görmekteyiz.]

"Union Française'in karşısında Amerika Birleşik Dev-letleri Büyükelçiliği beliriyor. Bu sarayı zengin İtalyan Ignacé Corpi kendisine yaptırmıştı. Binanın yemek salonu Son Yemek'in doğal büyüklüğünde yer aldığı bir duvar panosuyla dikkat çekmektedir. Pano bir İtalyan sanatçının eseridir. Mr. Leishmann'ın gelişin-den sonra Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti o güne kadar burada oturmakta olan Corpi'lerden bi-nayı önce kiralamış, peşinden de satın almıştır."⁴

"... Yine Curnal [Jurnal] Sokağı'nda Avrupa ve Ameri-kan silah fabrikalarının temsilcisi, silah mağazası sahi-bi Joseph Nikitis'in evi vardı. Ev bugün apartmana dönüştürülmüştür. Mösyö Nikitis Padişahın sık alış-veriş ettiği tüccarlardan biriydi ve Abdülhamid'e bir-çok 'Smith Wesson' revolver sağlama şansına eriş-mişti. Allahın izniyle büyük atıcı olan devrik Padişah nişan tahtasına kurşunla kendi adını (tabii Arap harf-leriyle) yazardı. Bundan başka Padişahın havaya yu-murta atıp vurmak gibi bir adeti de vardı..."⁵

"Curnal Sokağı eski Rus Konsolosluğu'nun kale gibi duvarı boyunca uzanan Sofyalı Sokağı'na kavuşur. İş-te bu dar sokakta İstanbul'un artık klasikleşmiş 'gezi-konferansları'nı ilk uygulayan ve moda haline geti-renlerden biri Prof. Gottwald oturmaktaydı"⁶.

[Aynı gelenek günümüzde de rehber, sanat tarihçisi, gezgin ve diğer meraklılar tarafından yoğun biçimde sürdürülmektedir.]

1 *Dubani* 1984: 7-13

2 *Dubani* ay. es.: 19

3 ay. es.: 19

4 ay. es.: 22

5 ay. es.: 28

6 ay. es.: 28

"Meşrutiyet Caddesi'ne dönmeden önce, yukarıda adını andığımız Asmalımescit Sokağı 35 numarada İngilizce ve Fransızca yayınlanan günlük 'Levant Herald' gazetesi matbaasının bulunduğunu belirtmeliyiz. Gazetenin sahibi ve yöneticisi Malta doğumlu ve Majesteleri İngiliz Kralının tebaası Lewis Mizzi idi. 'Levant Herald'ın yazı işleri müdürlüğünü de aylarca yeni yetme bir delikanlı yapmıştı: Reşit Saffet Atabinnen. Türkiye'de Fransızca yayınlanan bir gazetede böyle edebi ve politik bir görevi üstlenen ilk Türk de o olmuştur. Gazetecilikte isim yapan bu mükemmel ve sempatik yazar, yazılarında adının tersten yazılışı olan "Dişer" imzasını kullanıyordu."⁷

"Casa d'Italia'nın hemen bitişiğinde Continental Oteli (Agostiniler'in eski merkezi) sonra daracık Terkos Geçidi ile İstiklal Caddesi'ne bağlanan Dandria Pasajı, yanında da ona paralel bir başka pasaj vardır: Fresko Pasajı. Opera'nın merkezi de İstiklal Caddesi'nde son bulan Deva Geçidi'ne bağlı bu pasajdır. Adından da anlaşılacağı gibi oldukça popüler ve demokratik olan bu dernek çoğunluğu 1848-1860 savaşlarına katılmış eski Garibaldi savaşçıları ve onların çocukları tarafından 1886'da kurulmuştu..."⁸

[İstiklal Caddesi, Deva Çıkma 2 no'lu bina La Società Operaia Italiana'nın mekanıdır. Şimdiki Odakule'nin bulunduğu yerin köşesinde yer alan Karlman Pasajı da burada bulunuyordu. Burada 1916'da ve 1917'de Galatasaraylılar Yurdu Resim Sergileri açılmıştır. Sergiler daha sonra Galatasaray Lisesi salonlarında sürdürülmüştür.]

"Bristol'den sonra Bartoli Kardeşlerin eski Bon Marché'si vardı. (Giriş katını boydan boya geçerek İstiklal Caddesi'ne çıkabiliriz.) Bugün yeni sahipleri Karlman kardeşlerin adıyla anılan pasajda seçkin ve kalabalık bir müşteri topluluğunun tüm ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde donatılmış reyonlar bulunmaktadır."⁹

[Günümüzde Odakule'nin bulunduğu Karlman Pasajı'nın üst katında Turquoise (Türkuaz) Restaurant yer almaktaydı.]

■ II. Yol: "... Tünel Meydanı'na bakan bir binada Abdülhamid'in fotoğrafçısı Kargopulos'un stüdyosu bulunuyordu. Kargopulos Yıldız Sarayı'na ait geniş arazi içinde inşa edilen yeni binaların iç ve dış görünüşlerini, yapılan diğer düzenlemeleri en ince ayrıntılarına kadar jelatin kağıda geçiren tek kişi değilse de ilk fotoğrafçıydı..."¹⁰

"İstiklal Caddesi ile Müeyyet Sokağı'nın birleştikleri köşedeki Narmanlı Han'a, bina sahibi Rus hükümeti

7 ay. es.: 29
8 ay. es.: 32
9 ay. es.: 35
10 ay. es.: 46

■ Tünel'den Galatasaray'a doğru İstiklal Caddesi'nden bir görünüm. Solda 370 no'lu Baker Mağazası görülmekte. (Fotoğraf: Selabattin Giz)

■ Grand Rue de Péra 414 no'da Sébah&Joaillier'nin stüdyosu (Fotoğraf: Sébah&Joaillier)

elçilik bürolarını yerleştirmişti. Başlangıçta bina bu kadar geride değildi ve caddenin büyük bir bölümünü işgal ediyordu. 1914'ten sonra şimdiki hizasına geldiğinde Rus hükümeti binadan kurtulalı çok olmuştu. Çar'ın bu eski sefaretinin tutukevi (kapitülasyonlar, yabancı devlet temsilciliklerine özel mahkeme ve hapishaneye sahip olma hakkı tanımıştı.) Sofyalı Sokağı'na bakardı...¹¹

"... Narmanlı'nın karşısını ise ülkesinin kumaşlarını satan İngiliz Heyden'in mağazası tutmuştu. 1900-1914 yılları arasında bu binanın birinci katındaki oyuncak reyonunda kutusu 7,5 paraya kurşun askerler Beyoğlu'nun bütün yedi yaş çocuklarını sevince boğardı. Bugün aynı yerde Baker firmasının bir mefruşat reyonu bulunmaktadır."¹²

"Bugün Markiz Pastanesi'nin bulunduğu yerde eskiden Lebon vardı. Lebon'un bu eski yerinde, duvarların, lambirlerin üstünde kalan bölümlerinde kübik

oymalarla yapılmış fayans panolar hala durmaktadır. Dört mevsimi anlatan bu tablolar yalnızca üç adettir. Bu eksikliğin nedeni, içlerinden birinin, sanıyorum kış olanı, imalat ya da taşınma sırasında veya monte edilirken kazaya uğramış olmalıdır. Dumas'ın gerçekten sayıları dört olan ama 'Üç Silahşörler' olarak bilinen kahramanlarının tersine, Lebon'un gerçekte üç olan tabloları da 'Dört Mevsim' adıyla anılmaktadır."¹³

"Fotoğrafçı Sébah&Joaillier Rus Sarayı'nın bitişiğindeydiler. Adlarını bugün de elçiliğin cephe duvarlarında görebiliriz."¹⁴

[Günümüzdeki Rus Konsolosluğu'dur. Eski fotoğrafların birinde sözü edilen konsolosluğun duvarındaki bu adlar görülmektedir.]

"... Sainte-Marie Drapéris Kilisesi'nde bir ara Türk Posta İdaresi'nin şubesi barınmıştır. Kilisenin hemen karşısında, panoramik görüntüleri ve kır manzaralarıyla ün yapmış fotoğrafçı Berggen vardı..."¹⁵

11 ay. es: 52-53

12 ay. es: 53

13 ay. es: 55

14 ay. es: 58

15 ay. es: 59

■ İstiklal Caddesi 314 no'daki Bazaar Dü Levant/Şark Pazarı/Alman Pazarı. Günümüzdeki Paşabahçe binasının bulunduğu mekan (Fotoğraf: Selahattin Giz)

"Fotoğrafçı Abdullah (Padışahın fotoğrafçısı Abdullah Biraderler'in kardeşi ya da yeğeni) ve özellikle basıdığı tiyatro afişleriyle ün kazanmış Palamary Matbaası bugün Sainte-Marie Drapérís kilisesinin yükseldiği yerdediler."¹⁶

[Bu dönem, ünlü saray fotoğrafçıları Abdullah Frères'in stüdyosunu, yaklaşık 1900'lü yılların başında yerine sahiplenilen haleflerinin dönemidir.]

"Daracık bir sokaktan [günümüzdeki Terkos Çıkma-zı] sonra işte Mösyö Paluka'nın işlettiği [Bazar Dü Levant] Bazar du Levant (önceleri Alman Pazarı). Burada hemen her kalite ve fiyatta bir yığın şey satılırdı. Ama özellikle müşterileri binbir tık-tık'la selamlayan duvar saatleri ve guguklu saatler... Maymunlar, adalardan getirilmiş kuşlar ve diğer kanatlı türler, egzotik hayvanlar mağazanın en zengin reyonlarını doldururlardı. Bu nadir hayvanların en sadık müşterisi Sultan Abdülhamid'di... Bugün Bazar du Levant'ın başında Mösyö Zaharidis var."¹⁷

[İstiklal Caddesi'nden Taksim'e doğru sol kolda 312-314 numaradaki Bazar Dü Levant bir dönemler Şark Pazarı adını da kullandı. Döneminde Beyoğlu'nun en büyük züccaciyesi olan mağazanın yerinde günümüzde bir tesadüf olarak aynı işi yapan Paşabahçe Mağazası bulunmaktadır.]

"Gülmez Kardeşlerin Apollon Fotoğrafçısı tam karşıda Hollanda Sefareti'nin yanındaydı. Apollon yanılmıyorsa V. Mehmed zamanında Saray fotoğrafçısıydı."¹⁸

[Stüdyonun fotoğraf kartlarının arkasında Photographie Apollon Gülmez Frères Grand Rue de Péra, 397 ibaresi yer alıyordu. Suat Nirven haritalarından izlediğimize göre bu yer Galatasaray'dan Taksim yönüne doğru, konsolosluk kapısına gelmeden önce-Terkos Çıkma-zı'nın da tam karşısına gelen-ikinci dükkandır. Üç kardeş olan Gülmezler, stüdyoyu 1900'lü yılların hemen başında Aşil Samancı'ya devrettiler¹⁹.]

16 ay. es.: 62

17 ay. es.: 63

18 ay. es.: 64

19 Üslûken 1999: 319-320

"Çiçeklerin sunuluşunda zerafetle zevki birleştiren uzman bahçıvan Sabuncakış'ın karşısındaki yokuş bizi Fransız Sarayı'na ve Saint Louis Fransız Kilisesi'ne götürür."²⁰

[Burası İstiklal Caddesi üzerindeki Korsan Çıkma-zı'nın hemen karşısındaki eski Muammer Karaca Ti-yatrosu'nun bulunduğu Karaca Çıkma-zı'dır.]

"Eski Saint-Antoine de Padova Kilisesi aynı adı taşıyan başka bir kilisenin bir yıl önce bir yangında kül olması üzerine (bu yangın yakınlardaki Fransız Elçiliği'ne de pek hoşgörülü davranmamıştı) 1832'de inşa edilmişti. Mayer Mağazası'nın bulunduğu yerde yükselen kilise caddeye çıkma yapmış ve öylesine bir tikanıklık yaratmıştı ki, burada tramvayı tek hat döşemek zorunda kalmışlardı. Papazların manastırı da bugün Belediye Sular İdaresi Müdürlüğü'nün bulunduğu yerdedi..."²¹

[Eski Saint-Antoine de Padova Kilisesi cadeden tram-vay geçireleceği zaman caddeye taşkınlığı nedeniyle sorun çıkarmıştı. Ön tarafı bu nedenle biraz yıkılarak geri çekildi. Bu dönemde İstanbul'daki Latin cemaati yeni bir kilise yapımı için arsa aramaya başladı. Gü-nümüzdeki Sainte-Antoine Kilisesi'nin inşa edildiği yerde daha önce bulunan Concordia kapalı gazinosu sahipleriyle yapılan uzun pazarlıklar sonucu 1906 yı-lında anlaşmaya varıldı ve Mimar Gulio Mongeri-Monglieri de Nari ikilisi günümüzdeki İstiklal Cadde-si üzerindeki Eski Çiçekçi Sokağı ile Acar Sokağı ara-sındaki alanda kalan ve 1913'te ibadete açılan kiliseyi inşa ettiler. Daha sonra yıkılan kilise yerine yapılan binanın altında Mayer Mağazası yer almış; papazların bulunduğu yere de Belediye Sular idaresi yerleşmişti. Günümüzde burada İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı'nın İstanbul'a ilişkin ki-tap, kaset ve benzeri şeyleri satan bir işletmesi bu-lunmaktadır.²²

"... Eski Saint-Antoine Kilisesi'nin yanında Courban Biraderler'e ait Paris-Londra Mağazası ve biraz daha ilerde de Pygmalion Mağazası (bugün Amiralis ol-muştur) yer alıyordu. Üst katlar ise saray fotoğrafçısı Phébus'a aitti. (Febus'un sahibi, yakın dostum Paul Tarkul öleli bir yılı geçiyor.) [1937'de stüdyosunu ka-patan Paul Tarkul'un ölüm tarihi de 1940'tur.²³

Sanatında hayli usta olan Paul, Abdülhamid'i ziyarette gelen yabancı amirallerin görüntülerinin resmi poz-lar halinde sitrat kağıdına geçirilmesi sırasında, sık sık Osmanlı donanması fotoğrafçısı Amiral Sami Pa-şa'nın (Samuel okuyunuz) yardımına koşardı..."²⁴

[Eskiden Grand Rue de Péra 301'de bulunan, ancak, bu-rası 1900 yılının Mayıs ayında yanınca aynı yıl Eski Saint-Antoine Kilisesi'nin yanındaki 359 no'daki Pygmalion Mağazası'nın üst katına yerleşen Phébus'un sahibi Paul Tarkul 1937'de stüdyosunu kapatmış ve 1940'ta da öl-müştür. Böylelikle Duhanî'nin yukarıda verdiğimiz bu satırlarının kaleme aldığı yılın kesin olarak 1941 olduğu anlaşılıyor. Yazar ilerleyen 1940'lı yıllarda kitabının diğer bölümlerini bitirip, 1947'de basıma hazır hale getirmiş olmalıdır. Sonuçta, Duhanî geçmişten gelen bilgileriyle, 1940'lı yıllarda keşfe çıktığı Beyoğlu'nu karşılaştırmakta-dır. Ancak, özellikle İstiklal Caddesi üzerinde ve belli başlı sokaklarda, eski fotoğraflar ve haritalardan izlediği-miz kadıyla 1900'lü yılların başından Duhanî'nin kita-bını kaleme aldığı 1940'lı yıllara kadar çok köklü değişik-ler olduğu gözlenmemektedir. Elbette yıkılan ve yerine yeniden yapılan, onarılan binalar bulunmaktadır.]

"... Karşıda [Grand Rue de Péra üzerindeki Pygma-li-on Mağazası'nın Phébus'un tam karşısında] daha çok Paris ve taşra şehirlerinde büyük mağazaları hatırla-tan Bartoli Biraderlerin Bonmarşesi yer alıyordu. Bu-rada yok yoktu: Her çeşit ev eşyası, maroken bölü-mü, kağıt, avcılık, parfümeri, kuyumcu, bronz eşya, oyuncak bölümü (kurşun askerleri, barut atan bronz topları ve yelkenli, buharlı, zemberekli gemileriyle yirmi yaşına kadar gözlerimi ayıramadığım ünlü re-yon) gözlükçü, fotoğraf bölümü, eczane, eldiven, tu-hafiye, kadın çamaşırları, giysileri, şemsiyeleri satan re-yonlar, porselen, kristal, kuyum işleri, Saksonya porse-lenleri, Gallé (8) vazoları, şekerci (gerçek Verdun dra-jeleri), şaraplar, likörler, konserveler, yolculuk gereç-leri, sepetler, ısınma aletleri, yatak takımları vs..."²⁵

[Burası yani Bartoliler'in Bonmarşesi/Au Bon Marche daha sonra Karlman Mağazası ve Pasajı olacak; burada ünlü Turquoise Restaurant açılacak, Müstakil Ressam-lar ve Heykeltraşlar Birliği de bu mekanda 1931'de dördüncü sergisini açacaktı. Günümüzde bu alanı 1976'da inşa edilen Odakule binası kaplamaktadır.]

20 Dubani ay. es.: 66

21 Dubani ay. es.: 66

22 Üsdiken ay. es.: 360-361

23 ay. es.: 320-325

24 Dubani ay. es.: 66-67

25 Dubani ay. es.: 67; Dîpnot: (8)

Emile Gallé (1864-1904) yıl-ları arasında yaşamış Fran-sız cam ve ağaç işleri sanat-çısıdır. Saydam olmayan ve yarı saydam camlar kul-lanarak yaptığı kesme, dök-me ve tabakalı cam vazolarıyla ün kazanmıştır.

Grande Rue de Pera. Vue prise de la Fontaine de Galata Sérail.

غالاتر سرائیل

■ On dokuzuncu yüzyıl sonlarına doğru Galatasaray'dan Tünel'e doğru İstiklal Caddesi. Soldaki yapının yerinde günümüzde Yapı Kredi Bankası yükselmektedir.

26 ay. es.: 67,70; Dipnot: (9) Franchini-Longueville: Fransız banedanının bir koludur. Dipnot: (10) Ragusa: Dalmasya kıyılarındaki eski bir cumhuriyetti. 1918'de Avusturya'dan (eski) Yugoslavya'ya geçen ve Dubrovnik adını alan kenttir.

27 ay. es.: 73

28 ay. es.: 74

"Fransız Sefaretine inen yokuşa paralel olan Polonya Sokağı (şimdiki Nuruziya Sokağı) İngiliz High School Kız Lisesi'nin köşesinden başlar. Bu bina Franchini-Longueville Evi'nin (9) arsasına kurulmuştur. Osmanlı Bankası'nın bir şubesi binanın giriş katında yer alıyordu. Şimdi aynı yerde Kallivrusi Mağazası var. High School'un biraz altında Ragusa Şehir Cumhuriyeti'nin (10) temsilciliğine ait bina ve müstemlatı yükseliyordu. Bu diplomatik bürünün kaldırılmasından sonra binanın bir bölümü Profesör Capello'nun yönettiği bir dans okuluna dönüşmüştür. Onu Mösyö Psalty izlemiş, bu beyden sonra da Mösyö Panosyan gelmişti... Sözkonusu bina sonradan yıkıldı... Ünlü piyano yapımcısı Mösyö Alexandre Commendinger'in evi Nuruziya Sokağı 19 numaradadır. İşte bu binada Franz Liszt Commendingerler'in misafiri olarak kalmıştır. 1847'de İstanbul'a gelen büyük kompozitör, padişah sarayında kendisini dinletmek şerefine erişmişti..."²⁶

"Değerli çalışma arkadaşım Mösyö G. Primi'nin [Yukarıda değindiğimiz gibi Duhanî'nin kitabına önsöz

yazmıştır.] Garibaldi, Linardi Sokağı'nda [Eski Çiçekçi Sokağı] Madam Sauvaigo'nun evinde oturmuştu. Madam ondan yönettiği dershanede Fransızca öğretmeni olarak yararlanıyordu..."²⁷

"Bugün artık varolmayan Concordia'nın [Yerine Saint Antoine Kilisesi yapılmıştı. Karşısında bulunan Elhamra Sineması'nın yerinde ise Cristal vardı.] hemen yanında Mısır Han'ın yerinde Trocadero adlı bir gösteri salonu bulunuyordu. O da aynı işle meşgul komşuları [Concordia ve Cristal] gibi varyete yıldızlarını sahneye çıkarırdı. Madam de Milleville'in (sanıyorum 'de' eki soyadından ayrı değildi ama ününü görünce soyluluk sağlayan bu ayırmayı hoşgörü ile karşılayabiliriz) sosyetemizi giydirdiği Büyük Kadın Terzihanesi, Concordia ve Trocadero arasındaydı. İlginç bir tesadüf, Paris Metrosunda da Trocadero ve Concordia durakları birbirleri peşisıra gelirler.)²⁸

"Daha sonra Londra Barı ve Hacıpulo Pasajı gelir. İstanbul'a birahene modasını ilk getiren Alman Mösyö Bruchs bu pasajda (pasajın önceleri arka çıkışı yok-

Constantinople.

Grande Rue de Pera.

بک' د علی غلطه سرائی

tu) bugünkü Londra Barı'nın yerinde Londra Birahanesi açılmıştı. Mösyö Bruchs birahane garsonlarını işe yerleştirmede usta bir Yunanlı'nın (bu adam milli kıyafeti 'fustanella' ile dolaşırdı) tavsiyesi üzerine Karpenisis (Yunanistan) yöresinden garsonlar getirmişti..."²⁹

"Daha sonra bir sürü kiracıyı barındıran dar bir yapı (Galatasaray Hanı) gelir. Bu binanın altındaki mağazada kadın terzisi Spiegel (Amazon modeli (13) elbiseleri ile pek meşhurdur) eğik ve duvar yüzleri kesik bir vitrin sistemini ilk uygulayan olmuştur..."³⁰

[Günümüzde İstiklal Caddesi 285 no'da bulunan Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, Yapı Kredi Bankası Galatasaray Şubesi ve kitap satış yerinin bulunduğu köşedeki binadır. Eski bir fotoğrafı Duhanı'nın kitabında görülebilir.³¹]

"Ve işte yeniden Galatasaray Meydanı'na geldik. Burası ikinci etabımızın da bitiş noktası. Bu geçmişe yolculuk öyle eksik, öyle aksak oldu ki tüm okuyuculardan özür dilerim."³²

■ III. Yol: "Bugün Galatasaray Hanı olan, Ermeni zenginlerinden Maksud'un eski evini bir yana bırakıp... alana bir göz atalım. Biraz ilerde Beyoğlu Mutasarrıflığı yükseliyordu. Burada Sultan'ın polisi çalışırdı... Şimdi gözlerimizin önünde Galatasaray Lisesi yükseliyor. Lise ağaçlıkla geniş bir avlunun sonundadır. Cadde-i Kebir tarafında parmaklıkları anıtsal bir kapı bulunmaktadır."³³

[Karakol hemen bu kapıdan önce başlıyor, günümüzdeki Yapı Kredi'nin bulunduğu yöne doğru lisenin bahçe duvarı ile İstiklal Caddesi arasında uzanıyordu.]

"G.K.M. Mağazası'nın yerinde eskiden saray çerçevesi Mösyö Le Duc ile o yılların gözde çiçekçisi kancının dükkânları bulunuyordu. Çiftin badem gözlü, fidan boylu kızları Matmazel Suzanne annesinin ustalıkla bir araya getirdiği çiçek buketleri arasında bir kızıboğası gibi dönüp dururdu. O yıllarda 'Le Duc' imzalı bir buket pek kıymetliydi..."³⁴

[İstiklal Caddesi üzerinde eski Naum Tiyatrosu yanından sonra yerine inşa edilen Çiçek Pasajı'nı geçince

■ Galatasaray'dan Taksim'e doğru bir görünüm

29 ay. es.: 75-77

30 ay. es.: 78; Dîwan: (1,3)

Amazon modeli: Kadınların ata binerken giydikleri uzun eteği olan elbiseler.

31 Dubanı 1990: 23

32 Dubanı 1984: 79

33 ay. es.: 80

34 ay. es.: 83

■ İstiklal Caddesi'ndeki Hristaki Pasajı başından Taksim'e doğru bir görünüm.
(Fotoğraf: Sébastien Joaillier)

Taksim yönünde ilerlerken sol tarafta kalan eski Sağ Sokağı/günümüzdeki Sahne Sokağı ile eski Sol Sokağı/günümüzde Solakzade Sokağı karşısındaki alanda kalan çiçekçidir. Günümüzde burada Pamukbank Beyoğlu Şubesi bulunmaktadır.]

"Tokatlıyan Otel'i'nin yerinde bir zamanlar 'Café Restaurant de Paris' vardı..."³⁵

"Harem arabaları yapımında usta Mösyö Scribe'nin bürosu Palais des Fleurs'dedir. (Avrupa Pasajı. Günümüze Aynalı Pasajı)"³⁶

"Hristaki Pasajı'nda ise Bay Nakamura Japon malı eşya ve aletler satardı. Nakamura'dan önce, Hacı Hasan Hindi adında biri Hacıpulo Pasajı'nda 'Çin ve Hint Pazarı' adlı bir dükkan işletiyordu."³⁷

"Fransız modaevi Parret, İtalyan lokantası Degüstasyon'un olduğu yerdeydi..."³⁸

[Degüstasyon İtalyan Lokanta ve Kahvehanesi, geçmişte Hristaki Pasajı/Cité de Pera olarak anılan, günümüzde ise Çiçek Pasajı olarak bilinen binanın giriş kapısının yanındaydı.³⁹]

"Bugün altında Kanzuk Eczanesi'nin bulunduğu bina bir süre Opera Naum'un sahibi tarafından kiralanmış, sonra Essayan ailesine satılmıştı... Turhan, Arnavut Halil ve Tevfik Paşaların çağdaşı ve meslektaşı, genç Ermeni Kevork Pakarad, Naum Tiyatrosu'nun müdavimlerindendi. Temsillere gide gele Opera sahibinin kızının sevimliliği karşısında baştan çıkıverdi ve onunla evlenmeye karar verdi... Oldukça yetenekli bir müzisyen olan Pakarad Efendi flüt çalardı. Öğretmeni ise Reşit Saffet Atabinen'in babası, Saray orkestrası solistlerinden (daha sonra Muzika-i Hümayûn şefi olmuştur) Albay Saffet Bey'di..."⁴⁰

"Atlı tramvay zamanında Şişli-Pera hattı Tokatlıyan Otel'i'nin önünde son bulurdu. Cadde o yıllarda son derecedardı ve makas manevrası için hiç elverişli değildi..."⁴¹

"Sağ Sokağı (yeni adı Balo Sokağı'dır) Beyoğlu Merkez Karakolu ile sona eriyordu... Aynı sokakta Le Roy adlı bir papaz otururdu. Cübbesini emanet ettiği cemaatin vestiyerindeki kıza evlenmişti. Dua kitapları, diğer ibadet eşyaları ve Roma'da kutsanmış tesbihler satardı... Biraz aşağıda sağda Abanos Sokağı'na rastlıyoruz. Abanos'la banos (4) sözcükleri ilginçtir, zengin kafiye oluşturmakta. En iyisi biz tekrar İstiklal Caddesi'ne çıkalım."⁴²

35 ay. es.: 83

36 ay. es.: 86

37 ay. es.: 86

38 ay. es.: 86

39 Üsdiken ay. es.: 110-111

40 Dubanı 1984: 86-87

41 ay. es.: 87-88

42 ay. es.: 88; Dipnot: (4) Basse-noce: Fransızca'da düşük eğlence bayatı anlamındadır.

"Yolda Venüs şahnişinin (5) altındaki kuaför salonunda mola verebiliriz. Bu mülk Halepli Hava ailesine aitti. Cadde-i Kebir'e dik inen sokaklardan biri de bu ailenin mülkiyetinde olduğundan aynı adı taşımaktadır. Hava ailesi bir zamanlar bu sokakta salata yetiştirmiş..."⁴³

"... Hava Sokağı'na dik, İstiklal Caddesi'ne paralel Alayon Sokağı'nda ise Perpignani, Giustiniani, Vaccino, Macri, Economides, Avlanitis, Bahçevanoğlu, Collaro aileleri oturuyordu. İşte bu evlerden birinde, Hava Sokağı'nın köşesinde, bir dönemin en ünlü, en çok satan gazetesi 'Moniteur Oriental'in sahibi ve yöneticisi Dimitri Bellis otururdu. O günlerde, yani 1893'lerde hokkabaz Mösyö Picmann İstanbul turnesindeydi ve sosyetenin, yüksek dereceli memurların, diplomatların kısıacası bütün Pera'nın hazır bulunduğu bir gecede Amerikalı Stuart Cumberland'in düşünce okuma deneylerini tekrarlamıştı..."⁴⁴

"... Havalat'ın evinin karşısındaki binalardan birinde (Şık Sineması) 'Lloyd Autrichien' Denizcilik Kumpanyası müdürü Mösyö Forni kiralamıştı. Diplomatik ve politik dünyanın önde gelen simalarından olan Forni aynı zamanda Beyoğlu'ndaki yabancı koloni içinde en yardımsever kişilerden biriydi. Forni kumpanyadan ayrıldıktan sonra, fazla istirdiye yemekten öldüğü güne kadar Osmanlı Tütün Rejisi'nin müdürlüğünü yaptı. İkinci evde, uzun yıllar, Hariciye Nezareti Matbuat Müdürü Nişan Seferyan Efendi otururdu. Osmanlı Türk Rejisi'nin kurucularından Baltacı da burada oturmuştu."⁴⁵

[1914'te Ciné Palace adıyla açılan, daha sonra Eden ve en sonunda da Şık (Chique) adını alan sinema 1954 yılında kapanmıştı. Bu mekan İstiklal Caddesi üzerinde Taksim yönünde ilerlerken soldaki Balo ve Yeşilçam sokaklarının arasındaki alanın tam karşısında Hava Sokağı başındadır. Günümüzde burada Akbank'ın Beyoğlu şubesi bulunmaktadır.⁴⁶ (Beyoğlu Parmakkapı Şubesinin bulunduğu yerdeki Akbank Kültür Merkezi'yle karıştırılmamalıdır.)]

"Halep Pasajı (Ses Sineması) Mösyö Hacı'ındı. O da Duhanlılar, Cussalar ve Havalat'dan kalanlar gibi Halepli idi. Bugün burası Süreyya Paşa'nındır. Varyete

Sirk Tiyatrosu Ses Sineması'nın yerini işgal etmekteydi. Hepsini birbirinden hünerli birer cambaz olan Tournière ailesi burada sansasyonel numaralar sunarlardı: Dizinginsiz at, Rışard ve diğer zor binicilik gösterileri..."⁴⁷

"Karşı kaldırımında, şimdi Mösyö Borovali'ye ait olan, içi son derece lüks döşenmiş büyük bina Mösyö Köçeoğlu tarafından yaptırılmıştı..."⁴⁸

[Günümüzde Galatasaray'dan Taksim'e doğru sağ tarafta kalan Atlas Pasajı. İçinde sinema, dükkanlar ve Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Resim Galerisi yer almaktadır. Az ilerisinde Anadolu Pasajı bulunmaktadır.]

"Anadolu Pasajı'nın üstünde şehrimizin tanınmış avukatlarından Mösyö Apikyan otururdu... Etroungilos Biraderler'e ait olan ve Padişahın sık sık alışveriş ettiği Belfast Gömlekçisi ile Lazzaro Franco Mefruşat Mağazası adı geçen pasajın İstiklal Caddesi tarafındaki girişinin sağında ve solunda yer alırlardı."⁴⁹

"Geldik Abraham Karakahya Paşa'ya⁵⁰ ait binaya (İpek Sineması). Bu bina hakkında bir iki şey söyleyelim: Paris'ten en son yenilikleri getiren Chavin, ünlü terziler Mir ve Cotteau; lüks gömlekçi Tataryan, vezirlerin bile başlarını emanet ettikleri usta berber Stavraki... Cercle d'Orient (Şehir Kulübü) öyle herkese açık bir yer değildi, içeri girmek için parolayı bilmek gerekiyordu. Yönetim Kurulu Başkanlığını bir sefirin yaptığı Cercle d'Orient'in üyeleri şehrin önde gelen kişileri ve diplomatları. Bugün artık elçiler Ankara'da oturuyorlar. Bu da sanırım çok şeyi açıklıyor. O yıllarda Sultanın tebaası olup da bu kulüpte bulunma cesaretini göstermek, düpedüz Yıldız'ın sert kurallarına meydan okumak demekti. Zaten polis kapitülasyon kurallarının geçerli olduğu bu yere girenleri gözetlerdi. (Bereket versin bugün Türk vatandaşlarının büyük bölümü için bütün bunlar ortadan kalkmıştır!) Yalnız vezirler hiç düşünmeksizin Cercle d'Orient'a kabul edilirdi. Tunus'un Türklerden alınmasından sonra, yayınlamakta olduğu yerel gazetede Türk yanlısı bir kampanya başlattığı için Fransız Sefaretince pek sevilmeyen Necip Efendi önce söz konusu kulübe kabul edilmemiş, ama vezir olunca maruz kaldığı olayın öcünü almak için derhal kulübün merdivenlerini tırmanmıştı..."⁵¹

43 ay. es.: 88; Dipnot: (5) Şahnişin (şâb-nişin, şehnişin): Odaların dışarıya doğru çıkmış, kapalı balkonları.

44 ay. es.: 90

45 ay. es.: 90

46 İsdiken 1994: 270

47 Dubanı 1984: 91

48 ay. es.: 93

49 ay. es.: 93

50 Abraham Paşa'nın fotoğrafı için bkz. Dubanı 1990: 105

51 Dubanı 1984: 93-94

■ Emek Pasajı / Serkl Doryan
(Cercle d'Orient) Pasajı ve bu-
rada yer alan İstanbul Beledi-
yesi Şehir Galerisi

"Kentin tek kuru temizleyicisi Volkman ve Kuyumcu Mangalçıyan'ın dükkanları da Abraham Karakahya Paşa'nın [Cercle d'Orient] binasının karşısına düşüyordu..."⁵²

"Yeşil Sokağı'nı geçtiğimizde (Eski Devaux Sokağı) [günümüzdeki Yeşilçam Sokağı] karşımızda eski Osmanlı Bankası Umum Müdürü Mösyö Devaux'ya ait Şark [Eski Eclair, Luxembourg Apartmanı'nın Yeşilçam Sokağı'na yakın köşesindeydi.] ve Saray Sinemaları [Daha önce Luxembourg, sonra Gloria adlarıyla işletilmişti.] ile Lüksemburg apartmanını buluyoruz. Bu olağanüstü gayrimenkul Mösyö Devaux'nun kızı, Saint-Seine Markizi'ne ve çocuklarına kaldı..."⁵³

[Günümüzde Emek Pasajı'ndan sonra gelen Demirören Grubu'na ait bu binanın altında Saray Muhallebisi bulunmaktadır. Yine Duhanî'den öğrendiğimize göre geçmişte burada Mösyö Bossy'nin işlettiği Grand Café de Luxembourg ve Bilaro Salonu da bulunmaktaydı; ancak yerinin büyük bir kısmını Saray Sineması'na bırakmıştı.]

"Verdi Tiyatrosu (Odeon) Şark Sineması'nın şimdiki yerindeydi. Şark Sineması bir süre Mösyö Vassilaki Papadopoulos tarafından Eclair Sineması adıyla işletilmişti..."⁵⁴

"Faik Dellasuda Paşa'nın 'Büyük Eczane'si tam karşıda Ahududu Sokağı'nın köşesindeydi. (Şimdi burası Nisuaz'dır.)... Ahududu Sokağı'nın karşısında Sakızacı Sokağı başlar. Sokağın başında ise Ağa Camii'ni görürüz..."⁵⁵

"Ağa Camii'ni Rebul Eczanesi izler. Bugün, sahibi Kemal Müderrisoğlu tarafından işletilen Rebul Eczanesi'nin önceleri adı Pariziyen'di... Rebul Eczanesi'nin karşı sırasında pitoresk bir kahveci vardı. Dükkanda değirmen kullanılmaz, çekirdekleri, alınlarından ter fışkıran iki işçinin çalıştırdığı iki tokmaklı dev bir havan ezdi. Yazın yarıçıplak çalışan bu gençler adeta yorulmak bilmez birer robottular..."⁵⁶

"Büyük Parmakkapı Sokağı'nın köşesinde eski Hariçye Nazın Savas Paşa'nın kayınbiraderi, Tramvay İdaresi emekli müdürlerinden Hoci Efendi oturuyordu. Hoci Efendi evinin İstiklal Caddesi'ne bakan pencelelerinden birine minyatür bir tramvay koymuştu. Bu taşıt karşı kaldırımdan geçen hemen herkesin gözüne ilişirdi. Tam karşıda Misk [günümüzdeki Mis] Sokağı'nın köşesindeki bina Mimar Balyan'a aitti. 1908 yılında binanın alt katında Angiopulos Pastanesi yer alıyordu..."⁵⁷

"Taksim Kuyu Sokağı ile Çukurlu Çeşme'nin [Büyük Parmakkapı'nın devamı] köşe yaptığı yerde bir marangoz atölyesi vardı. Marangoz bu mesleği Rum olan amcası Raftakis'ten öğrenmişti. Raftakis de, şimdi sıkı durun, Abdülhamid'in çırağıydı! İyi bir marangoz olan Abdülhamid'in ustası da hakkında hep iyi anılar beslediği bir Alman'dı... Rahmetli marangoz Padişah, Saint İrene Askeri Müzesi'ne bir salon takımı hediye etmişti. Hünerli elleriyle yapığı bu takım bir kanepe ve birkaç koltuk, sehpa, tek ayaklı yuvarlak masadan oluşuyordu... Sultan Abdülhamid Japonya'dan 'Japonez' adlı bir el testeresi getirtmişti. Türkiye'de bu aleti ilk kullanan oydu..."⁵⁸

"İstanbul'daki Latin camiasının muhtan Orthon Varthality Efendi, Çukurlu Çeşme Sokağı'nda oturmaktaydı..."⁵⁹

52 ay. es.: 94

53 ay. es.: 94

54 ay. es.: 96

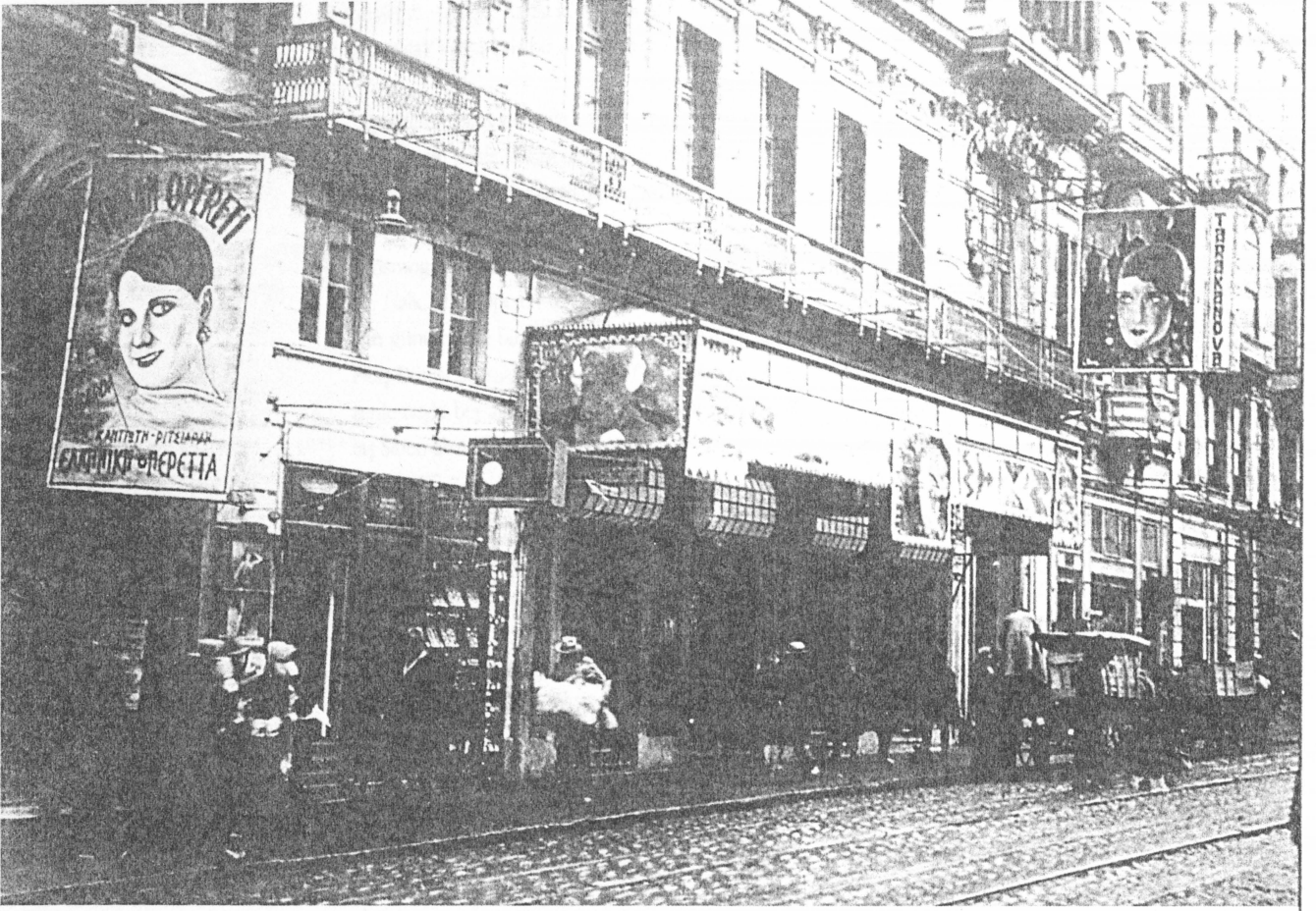
55 ay. es.: 96

56 ay. es.: 98-99

57 ay. es.: 100

58 ay. es.: 100

59 ay. es.: 102

"Ragıp Paşa'nın bir diğer mülkü Afrika Hanı bir pasajla iki Parmakkapı Sokağını birbirine bağlar..."⁶⁰

"Telgraf Sokağı [Hasnun Galip'ten sonra ona paralel Büyük Parmakkapı'ya birleşen sokak] eski 19 numara bugün Willy Sperco'ya aittir. Ahududu Sokağı'nda, İstiklal Caddesi'nden girişte solda bir grup evin Telgraf Sokağı'na bakan avluları vardı... Bu özel malikhanelerden biri 'Düz Ev' iki edebiyatçının kapısını sıkça aşındırdıkları bir yerdi: Pierre Loti ve Claude Farrère..."⁶¹

"Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü, Lale'nin yanında bir zamanlar fotoğrafçı Abdullah'a ait olan binadadır."⁶²

"Touring Club'ün karşısında Hacıbiyar'ın evi yükseliyor. [Bu bina da Lale Sineması'nın hemen bitişiğindedi. Burada, İstiklal Caddesi'nde Taksim'e doğru ilerlerken sol taraftaki binalardan söz etmekteyiz.] Burayı Çağaloğlu'nda Vilayet Binası'nın (eski Babiali)

yanındaki yerine taşınmadan önce, yakın zamana kadar Basın Birliği işgal ediyordu."⁶³

"Pera'da oturan ender Türklerden biri Maadin, Orman Ziraat Nezareti Maadin Reisi Ziya Bey'di. Evi İstiklal Caddesi'nde bugünkü 34 numaradaydı... Ziya Bey bahçıvanlığı severdi ve Emirgan'daki villasının bahçesinde tüm gerçek amatörleri kıskandıran güller yetiştirdi... Ziya Bey'in damadı Veli Bey'in (eski Paris Konsolosu) iki küçük kızı vardı. Bu kızlar büyükbabalarının yetiştirdiği güller kadar taze ve renkliydiler. Ziya Bey'in oturduğu binanın hemen yanında, Taksim tarafında, bahçeli bir ev vardı. Bahçede Osmanlı Rasathanesi'nin araştırma birimleri bulunuyordu. Göğü incelemek için pek garip bir yer değil mi? Rasathane Müdürünün adı Ali Rıza Bey'di."⁶⁴

"Mösyö Vlastari Senior, İstiklal Caddesi'nde bugün kapı numarası 36 olan evde oturuyor. Mali işlerle uğraşmadan önce balıkçılıkla (ama tabii amatör olarak

■ İstiklal Caddesi 112-116'daki Gloria (Saray Sineması),
(Fotoğraf: Selabattin Giz)

60 ay. es.: 102

61 ay. es.: 103

62 ay. es.: 105

63 ay. es.: 106

64 ay. es.: 106

değil) meşguldü. Karısı kocasının çamaşırlarını kendi yıkayacak kadar titiz bir ev hanımıydı..."⁶⁵

"Aynı kolda, biraz yukanda, uzun bir pasaj bir sinema salonuyla son bulur. Burası ilk başlarda Mösyö Castelli'nin maneci olan eski Kosmograf Sineması'dır..."⁶⁶

[Kosmograf (Cosmographie) Sineması sırasıyla Nouveau, Halk, Halk Opereti ve Sineması adlarını aldı. Ardından günümüzde burada bulunan Fitaş Pasajı'nda önce Fitaş-Dünya sinemaları inşa edildi. Daha sonra da bir düzenlemeyle beş ayrı sinemaya dönüştürülen mekan Fitaş Sinemaları olarak hizmet vermektedir.⁶⁷]

"Bu binanın yanında Meral Pasta Fırını vardır. Üstünde bir Türk café-chantant'ı (incesaz) tabelası geçenleri selamlar..."⁶⁸

[Bu mekan günümüzdeki ya Fitaş Pasajı'nın yanında ki bina ya da Akbank Kültür ve Sanat Merkezi'nin bulunduğu yer olmalıdır. Duhanî'nin anlatımından çıkardığımızı göre söz edilen yerin günümüzdeki Akbank Kültür Sanat Merkezi'ne ait binanın olması daha kuvvetli olasılık gibi gözüküyor.]

"İstiklal Caddesi'nde biraz daha devam edersek eskiden adı Taksim olan sokağa varıyoruz. Bu sokağın aşağısında inzibatların bulunduğu bina bir saray ebesindir..."⁶⁹

[Burası bir ara İtfaiyeciler Sokağı olarak anıldı, günümüzde ise yeniden Taksim Caddesi adını aldı. İstiklal Caddesi üzerinde sol kanattaki son yapı olan Fransız Konsolosluğu ve Kültür Merkezi'nin hemen bitiminde yer alan cadde üzerinde Fransız Konsolosluğu'nun girişi de bulunmaktadır.]

"Sağımızda Taksim yönünde, Sıraselviler Sokağı'na açılan alanın güney tarafında, bir avlunun gerisinde, Tirinité Rum Kilisesi [Aya Tiriya] yükseliyor. Kilise 1882'de son devir Bizans mimarisi üslubunda, mimar Kampanakis tarafından yapılmıştır. Bu tapınağın yanında Meşelik Sokağı'nda Yunan-Ortodoks cemaati genç kızları için bir okul bulunmaktadır..."⁷⁰

"Hüsnü Tabiat Lokantası, Fransız Konsolosluğu'nun karşısındaki eski Scalaya Eczanesi'nin yerindeydi. Üs-

tündeki üç renkli bayrağın dalgalandığı konsolosluk binası, 1760'da Saint-Jean Baptiste adlı vebalı hastaların tedavisine ayrılmış bir hastaneydi. Hastane daha sonra 'Masse et Binder Neveu' adlı Parisli bir araba yapım firmasına terkedilmiştir. Burası aynı zamanda cenaze arabalarının da garajı durumundaydı."⁷¹

"Madam Anastasi Bakula Büyük Pera Caddesi (İstiklal Caddesi) 37 numarada, bugünkü Fransız Konsolosluğu'nun tam karşısında oturuyordu. Bu tatlı hanımın bir pansiyoneri vardı! İstanbul Askeri Tıbbiye Disiplin Kurulu ve Edebi Komisyon üyesi yardımcısı Profesör Tabib Albay Yusuf Rami Bey. Adını 'ph'la yazan (Yusuph) ve bunu kapısına asılı tabelasında da kullanan Arap asıllı doktorumuz bıyığını kırıl renge boyatarak kendini genç gösterme çabasındaydı."⁷²

"Fransız Konsolosluğu'nun biraz yukarısında Sebil'den sonra Café de Croissant'ın (Hilal Kiraathanesi) bulunduğu yere inşa edilmiş, jandarma ve polisin ortaklaşa kullandıkları bir karakol vardı..."⁷³

"Şimdi Sıraselvi Sokağı'na girelim. Magic Sineması'nın yerinde, bugün adı Türk Sineması olmuştur. Hacı Hristolar'dan birinin yönettiği ve daha çok kolay yoldan diploma almak isteyen liselilerin doldurduğu bir Yunan-Fransız okulu vardı..."⁷⁴

"Eski Ralli binası Sıraselvi Sokağı'nın en güzel evleri olan kumandan Berger ve Romanya delegasyonuna ait binaların arasındadır..."⁷⁵

"Cumhuriyet Alanı'nın en güzel binalarından biri bugünkü İstanbul Kulübü'dür. Bu derneğin eskiden Pera Palas Otel'i'nin yanında olduğunu belirtmiştim. Daha önce de İstiklal Caddesi'nde kralların kuyumcusu Leon Saryan'ın dükkanının üst katındaydı..."⁷⁶

"... İnönü Gezisi'nin yerinde o yıllarda piyade topçu ve itfaiye kışlaları yükseliyordu. Bu askeri yapılar, yeni Taksim semti, geniş bir talim alanı olan Talimhane bana bir sürü anıyı hatırlatıyor. Ama tarih yazmadığım, yalnızca küçük öyküler anlattığım için bunları geçeceğim. Talimhane adı verilen yere gözüpek hayvan eğiticileri, Ben Amar Kardeşler'in ünlü seyyar sirkinin çadırları kurulmuştu..."⁷⁷

65 ay. es.: 106

66 ay. es.: 106-107

67 Üsdiken 1994: 271

68 Dubani 1984: 107

69 ay. es.: 107

70 ay. es.: 107

71 ay. es.: 108

72 ay. es.: 111-112

73 ay. es.: 112

74 ay. es.: 114

75 ay. es.: 115

76 ay. es.: 118

77 ay. es.: 120

Duhanî'nin gezisi daha sonra günümüzdeki Gümüşsuyu Caddesi üzerinde bulunan Park Otel, Alman Büyükelçiliği, Japon Elçiliği ve bunlarla bağlantılı kişiler hakkında verdiği bilgilerle sürüyor. Duhanî kitabının sonunu şu cümleyle kapatmaktadır: Ve işte bugünkü Beyoğlu. Mistinguette'i kışkandıracak bacakların gezindiği, Cecile Sorel'i imrendirecek eteklerin süpürdüğü kaldırımlarıyla Saz ve Caz dolu Beyoğlu..."⁷⁸

Duhanî'nin anılarından izlediğimiz gibi Beyoğlu geçmişten günümüze ülkemizin en ilginç köşelerinden biri olarak dikkat çekmiştir.

Çok çeşitli dile, dine, ırka, sosyal konuma sahip insanların zaman zaman biraraya geldiği görülüyordu. Bu ilişki kimi zaman bir alışveriş, kimi zaman bir dostluk, kimi zaman yapılan bir gezinti sonucu oluşabiliyordu.

Özellikle 19. yüzyılın ortalarından başlayarak Cumhuriyet'in ilanına kadar olan süreçte, Osmanlı'nın ticari yaşamından, eğlence dünyasına, elektriğinden su hizmetlerine, ulaşımından finans sistemine kadar her şeyin kapitülasyon kanunlarının da katkısıyla yabancıların elinde olduğunu izliyoruz. Ancak, Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte dengelerin yavaş yavaş değiştiği ve Türk girişimcilerin de burada yer almaya başladığı görülmektedir. İlerleyen yıllarla birlikte giderek azalan azınlık, levanten ve yabancı nüfusa karşın, burayı terk etmeyerek kalan birçok aile de bulunmaktadır.

Beyoğlu, değişen insanlar, yenilenen bazı mekanları olsa da kültür ve eğlence yaşamının önemli bir merkezi olma özelliğini hala koruyor...

■ Fotoğrafta, Grand Rue de Péra'da koyun taşıyan bir bamal, Tünel Galip Dede'deki tekkesine giden Mevlevî dervîş ve mölon şapkalı bir Frenk, 19. yüzyıl Beyoğlu'sunun nasıl kozmopolit bir yer olduğunu gösteriyor. (Çelik Gülersoy, *Beyoğlu'nda Gezerken'den*)

■ KAYNAKÇA

Pervititch Tarihsiz

Jacques Pervititch, *Sigorta Haritalarında İstanbul*, Axa Oyak-Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul Tarihsiz

Duhanî 1984²

Said N. Duhanî, *Eski İnsanlar Eski Evler 19. Yüzyıl Sonunda Beyoğlu'nun Sosyal Topografyası*, (çev. Ahmet Parman), Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları, (II. Baskı) İstanbul 1984 [İlk baskısı: *Vielles Gens, Vieilles Demeures Topographie sociale de Beyoğlu au XIXème Siècle*, İstanbul 1947]

Duhanî 1990

Said N. Duhanî, *Beyoğlu'nun Adı Pera İken (Geri Dönmece Zamanlar)*, (çev. Nihal Önal), Çelik Gülersoy Vakfı İstanbul Kütüphanesi Yayınları, İstanbul 1990 [İlk baskısı: *Quand Beyoğlu S'appelait Péra (Les temps qui ne revindront plus)*, İstanbul 1956]

Üsdiken 1994

Behzat Üsdiken, "İstiklal Caddesi", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul 1994, C. IV, 265-271

Üsdiken 1999

Behzat Üsdiken, *Pera'dan Beyoğlu'na 1840-1955*, Akbank Yayınları, İstanbul 1999

İÇİNDEKİLER

- 5 SUNUŞ
- 7 ÖNSÖZ
- 15 I - TARİH, KONUM, NÜFUS, DOĞAL ve YÖNETSEL YAPI
- 17 M. Sinan GENİM
Lygos, Byzantion, Konstantinopolis, İstanbul: Beyoğlu'nun Yerleşim Tarihi
- 71 Kadir TOPBAŞ
Beyoğlu'nu Okumak
- 81 Nurhan ATASOY
Bahçeler
- 107 Cahit KAYRA
Yokuşlar, Merdivenler ve İnsanlar
- 115 Murat GÜVENÇ
Doğu Yıllıkları ve Goad - Pervittitch Haritaları, İstanbul, Galata ve Pera Tarihçiliği İçin Yeni Kaynaklar
- 125 II - MİMARİ YAPILAR
- 125 1 - SİVİL YAPILAR
- 127 M. Sinan GENİM
Saraylar, Kasrılar, Konaklar ve Evler
- 151 Köksal ANADOL – Ersin ARIÖĞLU
Galata Kulesi
- 175 Oğuz CEYLAN
Top Döküm Binaları ve Onarımları
- 179 Simge ÖZER PINARBAŞI
Beyoğlu Apartmanlarında Bulunan Duvar Resimleri
- 185 Ömer KOKAL – Hakan GÜLSÜN
19. Yüzyıldan Beyoğlu'na Bakan Yüzler
- 191 Ömer Faruk ŞERİFOĞLU
Çesmeler ve Sebiller
- 213 Nursel GÜLENAZ
Bedestenler ve Hanlar
- 225 Halûk SEZGİN
Pasajlar
- 243 Ebru KARAKAYA
Hamamlar
- 253 H. Necdet İŞLİ
Okmeydanı

- 283 Celal KOLAY
Beyoğlu'na Su Sağlayan İsale Hatları ve Çeşmelere Dağıtımı
- 299 Ömer TÜREL
Hastaneler
- 307 Eser TUTEL
İskeleler
- 327 Feryal İREZ
Sefaretbaneler
- 339 2 - DİNİ YAPILAR
- 341 Ahmet Vefa ÇOBANOĞLU
Camiler
- 361 M. Baha TANMAN
Tekkeler
- 389 Enis KARAKAYA
Türbeler
- 403 Suphi SAATÇİ
Sıbyan Mektepleri ve Medreseler
- 409 Haluk KARGI
Muvakkitbâneler
- 415 Yavuz TİRYAKİ
Namazgâblar
- 423 H. Necdet İŞLİ
Osmanlı Mezarlıkları
- 449 Zafer KARACA
Rum Ortodoks Kiliseleri
- 490 Hrisostomos KALAYCI
Rum Kiliseleri
- 499 Enis KARAKAYA
Ayazmalar
- 505 Yeorgios BENLİSOY
Rum Mezarlıkları
- 507 Elmon HANÇER
Ermeni Kiliseleri ve Mezarlıkları
- 539 Naim GÜLERYÜZ
Sinagoglar
- 547 Naim GÜLERYÜZ
Maşatlıklar

549 3 - KAMU YAPILARI

551 Aynur ÇİFTÇİ
Karakollar

561 Ebru KARAKAYA
Kışlalar

569 Önder KÜÇÜKERMEN – A. Binnur KIRIÇ
Sanayi Devrimi'nin İstanbul'daki İlk Parlak Ürünü "Beyoğlu"

583 Vahdettin ENGİN
Maziye Bir Bakış: Galatasaray Mekteb-i Sultanisi

593 4 - MİMARİ ÜSLUPLAR

595 Hasan KURUYAZICI
Beyoğlu'nu Beyoğlu Yapan Yapılar ve Mimarlar

609 Belma Barış KURTEL – Cenk ÇAKIL
Art Nouveau Yapılar

631 III – EKONOMİK, SOSYAL ve KÜLTÜREL YAŞAM

633 Vahdettin ENGİN
Galata'dan Beyoğlu'na İlk Metromuz: Tünel

641 Vahdettin ENGİN
İstanbul'un İlk Atlı Tramvayları

649 Sümer ATASOY
Müzeler

655 Naim GÜLERYÜZ
500. Yıl Vakfı - Türk Musevileri Müzesi

657 Tuba ÇAVDAR KARATEPE
Kütüphaneler

661 Hasan KURUYAZICI
Tiyatrolar

673 Atilla DORSAY
Gençlik Hayallerimizin Sibir Şatoları: Sinemalar

689 Emin Nedret İŞLİ
Kitapçılar

701 Cem ATABEYOĞLU
Spor Tesisleri

711 Selahattin ÖZPALABIYIKLAR
Türk Edebiyatında Beyoğlu

721 Yücel DAĞLI - Seyit Ali KAHRAMAN
Beyoğlulu Seyyab Evliya Çelebi'nin Eserinde Galata

- 745 Ali Esad GÖKSEL
Değişmeyen Tek Şey Değişim
- 755 Ahmet KESKİNER
Asmalımescit Günleri ve Beyoğlu Antikacıları
- 757 Haydar KAZGAN
Batı Tüketim Biçimine Açılmada Beyoğlu'nun Yeri
- 771 Halil ONUR
Kartpostallarla Yüzyıl Öncesi Beyoğlu'ndan Anılar
- 791 Ahmet Kamil GÖREN
Anıtlar ve Heykeller
- 819 Ahmet Kamil GÖREN
*Dubani'nin Gözüyle Beyoğlu'ndan İnsan ve Mekân
Manzaraları ya da Retrospektif Gezi Notları*
- 837 IV - KRONOLOJİ ve BIBLIYOGRAFYA
- 839 Selçuk MÜLAYİM
*Yakınçağ Beyoğlu Günlüğü (1800-2000 Kültür ve Sanat
Kronolojisi)*
- 865 Emin Nedret İŞLİ
*Beyoğlu ve Çevresi Hakkında Yazılmış Türkçe Eserler
Kaynakçası*

887 IV - DİZİN

se

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BEYOĞLU

ISBN 975-97484-2-8

1. Baskı: İstanbul - 2004

Her hakkı mahfuzdur. Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı'nın izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi vb. yollarla kopya edilip yayınlanamaz.

Yayın Komisyonu

M. Sinan GENİM
Yücel DAĞLI
Ebru KARAKAYA
Müslüm İSTEKLİ
Dila ÇAKIL

Düzeltili

Ruşen DENİZ
Bilgin AYDIN

Dizin

Yücel DAĞLI

Grafik Hazırlık

Paralel Reklam
0212 213 53 75

Renk Ayrımı

Ekol Grafik

Baskı

Fesan Ofset

Cilt

Derya Mücellit

Kapak Fotoğrafı

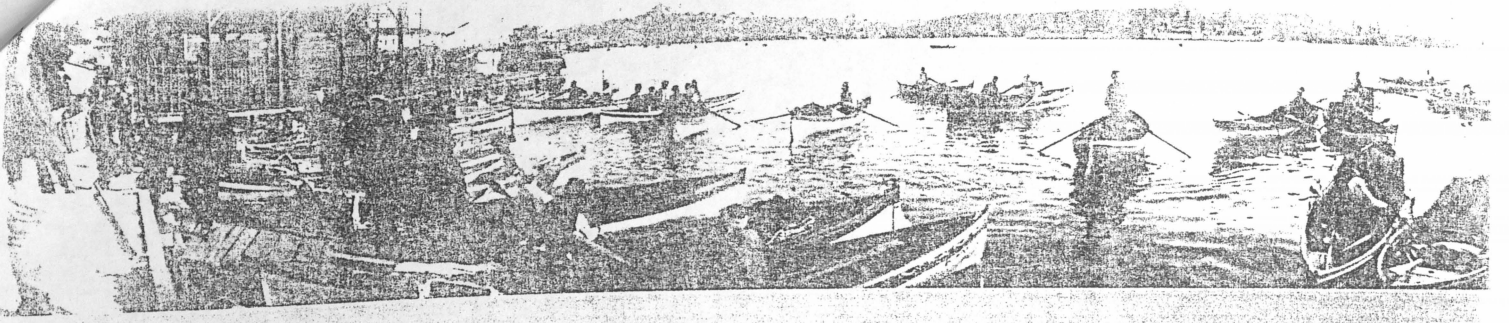
Gülmez Biraderler - 1890
(Bahattin Öztuncay Arşivi)

Kitabımıza görsel malzeme konusunda destek sağlayan; Gökhan Akçura, Erdal Aksoy, Ersin Alok, Mehmet Bayramoğlu, Beyoğlu Belediyesi Basın Bürosu, M. Sinan Genim, Ara Güler, Süleyman Faruk Göncüoğlu, İSAM, Zafer Karaca, Enis Karakaya, Halil Onur, Ender Özcan, Bahattin Öztuncay'a teşekkürlerimizi sunarız.

Yazışma Adresleri

TÜRKİYE ANIT ÇEVRE TURİZM DEĞERLERİNİ
KORUMA VAKFI
İstiklal Caddesi Odakule İşhanı No: 284 - 286 Kat:3
34430 Beyoğlu - İstanbul
Tel : (0212) 252 98 02 - 03 Fax : (0212) 251 48 96
e-mail: tac@tacvakfi.org.tr tacvakfi@tacvakfi.org.tr
www.tacvakfi.org.tr

BEYOĞLU BELEDİYESİ
Meşrutiyet Caddesi No: 285
34430 Beyoğlu - İstanbul
Tel : (0212) 252 77 55
Fax : (0212) 252 11 00
www.beyoglu-bld.gov.tr

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BEYOĞLU

II

